

Informatsioon ja Eesti seisukohad Euroopa Ülemkogu kohtumiseks 13.-14. märtsil 2008. a

Seisukohad on koostanud Riigikantselei Euroopa Liidu sekretariaat koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi ja Välisministeeriumiga.

Eesistuja poolt 12.02.2008 esitatud esialgse päevakorra järgi keskendub ülemkogu kohtumine kolmele teemale: Lissaboni strateegia uue tsükli käivitamine, finantsturgude stabiilsus ning integreeritud kliima- ja energiapoliitika. Vajadusel käsitletakse ka välissuhete teemasid.

Majanduskasvu ja tööhõivet käsitleva Lissaboni strateegia uue tsükli (2008-2010) käivitamine

Lissaboni strateegia uue tsükli (2008-2010) käivitamiseks kinnitab ülemkogu praeguste koondsuuniste (majanduspoliitika üldsuunised ja tööhõive suunised) kehtivust ka uuel perioodil ja kiidab heaks riigispetsiifilised soovitused. Ülemkogu kutsub üles tegelema ühenduse Lissaboni programmis välja toodud 10 prioriteetse eesmärgiga. Ülemkogu rõhutab, et uus tsükkel peaks keskenduma rakendamisele ja 2006. a kevadisel ülemkogul kokkulepitud neljale prioriteetsele valdkonnale. Ülemkogu kiidab heaks majandus- ja rahandusküsimuste; konkurentsivõime; tööhõive ja sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitse; keskkonna ning hariduse ja noorte nõukogu võtmesõnumid ja nõukogu järeldused ühtse turu kohta.

Neljas prioriteetses valdkonnas (teadmistesse ja innovatsiooni investeerimine; ettevõtluspotentsiaali edendamine, eelkõige väike- ja keskmise suurusega ettevõtete osas; inimestesse investeerimine ja tööturu moderniseerimine; kliima- ja energiaküsimused) toodud tegevuste ja meetmete osas lähtub ülemkogu järelduste eelnõu Euroopa Komisjoni strateegilises aruandes Lissaboni strateegia kohta ja ühenduse Lissaboni programmis 2008 – 2010 esitatud ettepanekutest.

Eesti seisukohad Lissaboni strateegia aruande ja ühenduse Lissaboni programmi 2008-2010 kohta on heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse 31.01.2008 istungil.

Finantsturgude stabiilsus

Ülemkogu arutab olukorda finantsturgudel 04.03.2008 majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu (ECOFIN) poolt kinnitatud vahearuande põhjal ELi finantsstabiilsuse olukorra kohta ja Euroopa Komisjoni 27.02.2008 avaldatud finantsstabiilsuse teatise põhjal, kus käsitletakse viimaseid arenguid finantsturgudel ning nende mõju reaalmajandusele; lühiajalisi samme ja poliitilisi meetmeid ebakindluse vähendamiseks; finantsstabiilsuse korralduse raamistiku tugevdamist ning koostööd globaalsel tasemel. Vahetult enne 04.03.2008 ECOFINi saadetud Ungari peaministri kirjas on esitatud radikaalne ettepanek moodustada nii kiiresti kui võimalik ühtne ELi järelevalveasutus finantsturgude stabiilsuse tagamiseks. Väljapakutud idee kohaselt võiks selline ELi organ teostada finantsjärelevalvet nii pankade kui ka investeerimis- ja kindlusfirmadele üle. Esimeses järgus pakutakse üksnes välja ühtse järelevalve loomine suuremate finantsgruppide üle ELi turul, eeldusel, et muus osas jääb järelevalvekoormus jätkuvalt kohalike järelevalveasutuste kanda.

Lisaks tuleb arutusele riiklike investeerimisfondide temaatika ehk kolmandatest riikidest, sh eriti kiirelt arenevatest Aasia riikidest nagu Hiina, ELi tehtavad kapitalipaigutused riiklike

investeeringufondide kaudu. Arutelu aluseks saab komisjoni poolt 27.02.2008 vastu võetud riiklike investeeringufonde käsitlev teatis.

Eesti seisukoht:

Finantsüsteemi tõrgeteta toimimise kindlustamiseks soovib Eesti, et ELi finantsstabiilsuse tugevdamiseks vastuvõetavad otsused sisaldaksid võimalikult efektiivseid meetmeid finantsüsteemi reguleerimismehhanismi, finantsjärelvalve korralduse ja piiriüleste finantskriiside lahendamise seotud küsimuste osas. ELi finantsstabiilsuse korralduse raamistik peab arvestama liikmesriikide eripärasid ning kindlustama finantsstabiilsuse ka liikmesriikides, kus suurem osa finantssektorist on välisomandis. Sealhulgas peab see raamistik tagama adekvaatse finantskriisidega seotud kulude jaotusmehhanismi päritolu- ja vastuvõtjariigi vahel. Eesti nõustub vahearuandes kajastatud teemade olulisusega.

Eesti ei pea hetkel vajalikuks ühtse ELi järelvalveasutuse loomist finantsturgude stabiilsuse tagamiseks. Eesti hinnangul peaks ELi järelvalvekorraldust edasi arendama eelkõige meetmetega, mis toetuvad pigem nõu samm-sammulisele lähenemisele selles valdkonnas. Samas ei saa kaugemas tulevikus välistada taolise ühtse finantsjärelvalve asutuse loomist suurte finantsgruppide üle järelvalve teostamiseks, see otsus peaks aga põhinema ulatuslikul analüüsil.

Eesti nõustub, et riiklike investeeringufondide tähtsuse kasv toob kaasa täiendavaid riske. Samas on korrektselt hallatud fondid olulised pikaajalise likviidsuse pakkujad finantsturul. Riskide vähendamiseks peab riiklike fondide investeeringupoliitika olema kooskõlas vaba turu põhimõtetega. Fonde ei tohi kasutada välispoliitiliste eesmärkide saavutamiseks või turgude manipuleerimiseks.

Riiklike fondide investeeringupoliitika peab olema läbipaistev (st investeeringuportfell ja –strateegia), samuti peavad fondide juhtimise ja tulude jaotamise põhimõtted olema avalikustatud.

Integreeritud kliima- ja energiapoliitika

Kliima ja energiapoliitika teema all arutab ülemkogu kliimamuutuste ja taastuvenergia meetmepaketi eesmärgiga leppida kokku peamistes põhimõtetes ja suunistes edasiseks tööks. Lisaks arutatakse EL kliimapoliitika välisaspekte, eelkõige seoses Bali konverentsi järelmeetmetega.

Ülemkogu käsitleb ka kliimamuutuste mõju rahvusvahelise julgeolekule. Kliimamuutustega võitlemine mõjutab otseselt ka ELi liikmesriikide julgeolekut. Soovides jätkusuutlikult vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid tuleb silmas pidada nii energiaallikate mitmekesisust, taastuvenergia osakaalu järk-järgulise tõstmise kui piisavate energiaühenduste vajadust. Sellest lähtudes on kliimamuutuste vastaste siduvate eesmärkide sätestamisele loomulikuks jätkuks meetmete väljatöötamine varustuskindluse tagamiseks ning võimalike seonduvate energiajulgeolekuriskide minimeerimiseks.

Kõige tundlikumaks valdkonnaks julgeoleku aspektist on energia tootmise asendumine suuremahulise energia impordiga. Võttes märkimisväärsed kohustusi kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks tuleb arvestada ELi liikmesriikide erinevate energiaühenduste tasemega. Kliimamuutustega võitlemise meetmed peavad olema kooskõlas riigi-spetsiifilise energiavarustatuse olukorraga, et oleks võimalik tagada kliimamuutuste vastase võitluse tulemuslikkus julgeolekut vähendamata.

Ülemkogu teeb kokkuvõtte energiaturgude liberaliseerimisel tehtud arengutest ja kiidab heaks energiatehnoloogia strateegilise plaani.

Eesti jaoks on käesoleval ülemkogu kohtumisel olulised energiajulgeolekuga seotud küsimused. Eesti on teinud kõikidel ülemkogu ettevalmistavatel nõukogu kohtumistel ettepanekud, et ülemkogu järeldused kajastaksid järgmisi küsimusi:

- Kliimamuutustega võitlemiseks võetavad meetmed peavad arvestama liikmesriikide energiajulgeolekuga.
- Heitkoguste kauplemissüsteemi oksjonitepõhise süsteemi kujundamisel tuleb arvestada võimalikku süsiniku leket madalamate keskkonnastandarditega kolmandatesse riikidesse.
- Energiajulgeoleku ja konkurentsivõime tagamiseks on oluline, et elektritootjatele sätestataks võimalus saada tasuta kvooti sarnastel alustel nagu märkimisväärse süsinikdioksiidi lekke ohuga energiamahukates sektorites.

Eesti seisukohad energia siseturu paketi kohta on heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse 01.11.2007 istungil ning kliimamuutuste ja taastuvenergia paketi kohta Vabariigi Valitsuse 21.02.2008 istungil.

Eesti seisukoht: Eesti peab vajalikuks, et ülemkogu käsitleb kliima ja taastuvenergia paketi raames ka energiajulgeoleku aspekte ja kolmandatest riikidest pärineva elektri kontrollimise küsimusi.

Eesti on seisukohal, et kliimamuutustega kaasnevad mitmed rahvusvahelist julgeolekut mõjutavad aspektid, mida tuleb analüüsida paralleelselt kliimamuutuste vastaste meetmete väljatöötamisega.

Eesti on seisukohal, et EL kliimamuutuste vastased meetmed ei tohi luua eeldusi rahvusvahelise energiajulgeoleku vähenemiseks läbi heitmemahuka tootmise ümberasumise kolmandatesse riikidesse või energiaimpordi suurenemise nendest riikidest.